

Pedagogische waarden: lege woorden moeten weer invulling krijgen!

Leraren staan voor de uitdaging passend onderwijs te verzorgen. Dat vraagt om professionals die naast het hoe en wat van het onderwijs ook ideeën hebben over het waarom en waartoe van hun onderwijs. In deze sessie laten onderzoeker Carlos van Kan en onderzoeksbegeleider en docent Fedor de Beer, beiden van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, zien hoe het pedagogische prioriteitenspel hierbij kan helpen.

Door Laura Slob en Charlotte de Jong

De sessie begint met een presentatie van Van Kan en De Beer. Hun onderzoek ontstond uit de constatering dat er vaak geen inhoud meer zat in uitspraken die docenten deden over hun visie, bijvoorbeeld tijdens gesprekken in de lerarenkamer. Zoals Carlos van Kan benoemde: 'Lege woorden moeten invulling krijgen.' Een voorbeeld van zo'n uitspraak is: ik vind de kwaliteit van lessen belangrijk. Kwaliteit is hierin een leeg begrip. Iedereen verstaat wat anders onder kwaliteit. Van Kan stelt dat het goed is om niet alleen maar de hoe- en wat-vragen te stellen, maar ook de waarom- en waartoe-vragen. Zo komt er meer inhoud in de gesprekken en ga je echt in op wat je vindt. Daarnaast ga je in op jouw waarden en perspectieven, ofwel jouw 'rugzak', die jij wilt gebruiken in het onderwijs.

Om te illustreren wat voor inhoud in een gesprek kan voorkomen is het belangrijk om bewust te zijn van drie dingen: pedagogisch bewustzijn, handelen en legitimeren. Het pedagogisch bewustzijn kan herkennen en interpreteren. Pedagogisch handelen is gebaseerd op je pedagogische waarden.

Het pedagogisch legitimeren wordt uitgelegd via het pedagogische prioriteitenspel dat de deelnemers na de presentatie gaan spelen. De deelnemers wordt verzocht om een tweetal met iemand te maken. Vervolgens krijgt ieder tweetal een envelop met daarin twee sets kaartjes. In elke set zitten zes stellingen, die allemaal een eigen kleur hebben. Deze stellingen dienen de deelnemers in volgorde te leggen van meest belangrijk tot minst belangrijk in het onderwijs. De twee rijen van de verschillende

partners worden naast elkaar gelegd om te zien waar overeenkomsten en verschillen zitten in de volgorde. Dit nodigt uit tot een gesprek.

De vraag waarom de ene stelling boven een andere stelling staat, zorgt ervoor dat deelnemers goed moeten nadenken over hun mening. Na een ronde dienen de deelnemers punten in te vullen bij de verschillende kleuren. Zes punten voor de kleur met de stelling die je bovenaan hebt staan, één punt voor de kleur met de stelling die onderaan staat. Na meerdere rondes met steeds andere stellingen en andere spelpartners, worden de punten van elke kleur opgeteld.

De zes kleuren corresponderen met de zes pedagogische legitimaties. Zo staat bijvoorbeeld rood voor de zorglegitimatie en oranje voor de persoonlijke legitimatie. Uit de gescoorde punten wordt duidelijk welke legitimatie de hoogste prioriteit heeft voor de verschillende deelnemers. Naar voren komt dat oranje voor veel mensen hoog in het vaandel staat. Oranje staat voor de persoonlijke legitimatie en heeft onder andere te maken met de relatie tussen de leerkracht en leerling. Sommigen legitimaties zijn belangrijker dan andere, maar men gebruikt alle legitimaties in zijn of haar denken en handelen.

Het staat niet vast op welke pedagogische legitimatie je het hoogst scoort. Over een maand kan het zomaar weer anders zijn, aldus Van Kan. Je professionaliseert je continu, waardoor je je visie eventueel weer aanpast. Al met al leer je jezelf door dit spel nog beter kennen. Je leert niet alleen wat je vindt, maar ook waaróm je het vindt. Het spel is daarom erg aan te raden in schoolteams maar ook voor leerkrachten in opleiding. Lege woorden moeten namelijk weer invulling krijgen!

[« Terug naar alle reportages](#)